

Література

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності WIPO. Глобальний інноваційний індекс 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/pressroom/ru/articles/2016/article_0008.html
2. Державний реєстр інноваційних проектів – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-texnologij/innovacijni-proekti/derzhavnij-reestr-innovacijnix-proektiv.html>
3. Державний реєстр інноваційних проектів, що реалізуються за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/content/%D0%94%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C/ino_diyal/dodatok-12.pdf
4. Дрига С.Г. Державний інноваційний абстенціонізм. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні. Матеріали VIII Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 19 березня 2015 р.). – К. – КНТУ. – 2015. С. 84-86 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knteu.kiev.ua/file/MTc=/1e8a62d3ca6647b78fd23992ec0eb32d.pdf>
5. Новицький В. Імперативи інноваційного розвитку / В. Новицький // Економіка України. – 2007. – № 2. – С. 45–52.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Джерела фінансування інноваційної діяльності – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів: постанова КМУ від 17.09.2003 р. № 1474. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1474-2003-%D0%BF>
8. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
9. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995 № 51/95-ВР – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2>

УДК 33.021:005.512:330.341.1

**Левандовський Юрій Олегович,
аспірант кафедри економіко-
математичного моделювання,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана»,
e-mail: yuraleva@gmail.com**

ТЕХНОЛОГІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

У тезах проведено дослідження доцільності застосування технологічного прогнозування, запропоновано інструменти аналізу інноваційної політики, пропонуються та аналізуються шляхи формування інноваційної політики держави. Наводиться низка проблем, які перешкоджають ефективній інноваційній політиці.

Вступ. Перед країною повною мірою постала проблема технологічної модернізації економіки. Владі потрібно визначити технологічну стратегію й політику. І це шанс для інноваційного прориву. Сьогодні «інтелект вирішує все», тому саме те суспільство й ті його інститути, які покликані відтворювати духовне багатство суспільства, зберігати досягнутий рівень знання й інтенсивно розбудовувати його, готувати тих, хто буде робити все це, тільки й зможе посісти гідне місце в сьогоdnішньому світі й зберегти його.

Постановка проблеми. Актуальною є проблема оцінювання та прогнозування інноваційної політики країни з метою визначення можливостей країни з залучення інвестицій та пошуку шляхів покращення інноваційної політики держави та підвищення інвестиційної привабливості економіки. Різноманітні аспекти інвестиційного потенціалу було досліджено в роботах науковців і практиків, таких як О. І. Лайко, С. В. Леонов, Л.І. Федулова та інші. У той же час сфера інвестиційного потенціалу цікавить не тільки науковців, але й світових лідерів консалтингового та аудиторського бізнесу, серед яких International Finance Corporation, Deloitte, Ernst & Young та інші. Ознайомлення з їх доробками підтверджує актуальність і важливість зазначеної проблематики.

Результати дослідження. Вплив держави на розвиток технологічного знання внутрішньо суперечливий. Саме ж суспільство, набуваючи риси громадянського, мусить розбудовувати гуманітарне знання, поєднуючи інтелектуальні зусилля його носіїв і забезпечуючи їхню підтримку. Як на мене економіка України зараз в такому стані, що не зможе підняти, не доклавши до цього надзвичайних зусиль владі та науковцям, також потрібно чітко розуміти, що, без підтримки народу ніколи не поставити українську економіку на ноги. Визначальними чинниками сучасного економічного розвитку є інноваційні технологічні зміни, що зумовлені широкомасштабним освоєнням досягнень науки, забезпечують зростання продуктивності суспільного виробництва та підвищення добробуту населення.

Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [4].

Зважаючи на внесок науки у зростання продуктивності економіки та досягнення соціального добробуту, уряди різних країн світу здійснюють політику стимулювання витрат національного бізнесу на проведення наукових досліджень і розробок та запровадження їх досягнень у виробництві, тобто інноваційну діяльність.

Найбільша частка надходжень від передання технологій припадає на пріоритетний напрям "Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу", за яким передано 74,6% загального обсягу надходжень від передання технологій. Усі технології реалізовані на внутрішньому ринку, з яких 845 технологій вартістю 22904,70 тис. грн. є новими для України. Найменше передано технологій за пріоритетним напрямом "Освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа - і суднобудування, озброєння та військової техніки" – 7 технологій з обсягом надходжень 322,8 тис. грн. або 0,9% від загального обсягу надходжень від передання технологій [2, с.149-150]. Проте саме галузі з тривалим циклом виробництва – оборонно промисловий комплекс, авіабудування, суднобудування та автомобілебудування є локомотивами індустріального розвитку економіки, а за умови впровадження сучасних високих технологій – й постіндустріального розвитку.

Аналіз структури джерел фінансування науково-технічних робіт в Україні свідчить про високу роль прямої державної підтримки науково-технічного розвитку і недостатнє використання державою непрямих методів стимулювання інноваційної активності підприємницького сектору, та розширення зв'язків науки з виробництвом.

Доречним тут є твердження відомого російського вченого В.Зінова, яке може бути актуальним і для України: «У нас багато винахідливих і освічених людей, багато розробок, потрібно тільки навчитися викликати інтерес ринку до нової продукції й дати можливість розвитку підприємницької ініціативи. Тяга до підприємництва поки дримає в народі, надто часто влада жорстко поводитися з одвічним бажанням населення здійснити свою ідею бізнесу й заробити. Інноваційно-технологічний бізнес – це порятунок для нашої країни, ми можемо заробляти на світовому ринку серйозні гроші не тільки сировиною й транспортними схемами...».

Актуальною для України є проблема зміни якості економічного розвитку, переходу до інноваційної моделі. У цьому зв'язку фінансове забезпечення науково-технологічної сфери стає основною передумовою активізації інноваційних процесів.

Як показують останні події у світі, процеси прогнозування й стратегічного планування, які стосуються соціально-економічних систем, взаємодіють між собою в масштабах глобального світового співтовариства. Головним об'єктом цих процесів прийнято розглядати національну економіку як структурну цілісність утворюючих галузей, регіонів та інших різноманітних господарських систем. Здійснюваний на постійній основі моніторинг стану розвитку економіки показує, що її інноваційний розвиток залежить від ступеня державної підтримки наукомісткого сектора виробництва, стану нормативної бази та коштів, що виділяються підприємницьким сектором на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) [1, с.196].

Ключовою проблемою сучасного етапу розвитку національної економіки є нерозуміння значимості технологічного імперативу, а звідси й перетворення статусу науки з об'єкта директивного планового державного управління й контролю, що існує в рамках державного фінансування й забезпечення, в економічно й соціально самостійний, активний соціальний інститут. Як наслідок, маємо на сьогодні той факт, що кадровий потенціал сучасної української науки й залишається поза межами активного державного впливу сфери якісного відтворення, а це в свою чергу вказує на загрозу не тільки успішній реалізації нової моделі розвитку економіки, але й збереження критичної маси базових інновацій світового рівня [1, с.19].

Моделювання й прогнозування інноваційної політики та врахування організаційних і соціальних змін мають надзвичайно важливе значення для України. Знання майбутнього шляху розвитку будь якої сфери діяльності дає змогу уникати значних непродуктивних витрат на неперспективні напрями розвитку та взаємоузгодження різнотехнологічних засобів у загальнодержавному та світовому технологічному просторі. При цьому усвідомлений, заздалегідь зроблений оптимізований вибір напрямку вкладання поточних інвестицій в умовах обмежених фінансових і кадрових ресурсів України не лише стане додатковим ресурсним джерелом розвитку економіки в кризовий період, а й прискорить її розвиток внаслідок збільшення масовості технологій.

Для вивчення й дослідження технологічних змін часто використовують спрощений їх опис, що має назву економічних моделей. За допомогою економічних моделей виявляють особливості функціонування реального економічного об'єкта і передбачають його поведінку зі зміною технологічних параметрів. Однак класичне математичне моделювання не дає сьогодні надійних інструментів, моделей, спираючись на які можна було б ухвалювати оперативні рішення. І на те є причина. Лотфі Заде писав: «... традиційні математичні методи засновані на класичній, аристотелівській, бінарній логіці. Невизнаним є те, що бінарна логіка по своїй суті не є коректною логікою для роботи з неточністю та невизначеністю у фінансово-економічних системах. З цією метою виникає потреба у методах, що ґрунтуються на м'яких обчисленнях – головним чином на нечіткій логіці та нейрокомп'ютерингу.» [6]. Економічна теорія має спиратися на вчення про технологічні зміни, узагальнювати їх здобутки і створювати методологічні принципи та підходи наукових досліджень, технології виробництва і закономірностей її розвитку.

Як показує аналіз, по більшості тематичних напрямів експерти прогнозують удосконалення традиційної технології. Проте в умовах сучасної технологічної революції підсилюється наукова обґрунтованість принципово нових технологій.

Найбільш ефективною є автоматизація технологічних процесів у галузях, вихідна сировина або кінцевий продукт яких дозволяє максимально реалізувати принцип безперервності, потоковості. Існує безліч вдалих прикладів введення нових технологій на заміну здавалось би теж доволі сучасним технологіям ефективність яких на перший погляд не підпадає під сумнів. Наприклад трансформація технології рисосіяння в Японії [1, с.132].

Моделювання інвестиційної політики дає змогу визначити ключові аспекти які впливають на її результати, та слід обережно ставитись до цього завдання, дуже часто моделювання здійснюється на основі офіційних даних, які фактично не відповідають дійсності, чи ґрунтується на законах, що фактично теж є недовірними. Потрібно завжди співставляти результати досліджень з реальністю та очевидними речами.

Стратегічна необхідність підвищення науково-технологічного рівня виробничого потенціалу як передумови економічного розвитку України диктує доцільність запровадження (відновлення дії) стимулюючих норм у відповідних законах. В Україні поширилася хибна практика, коли після прийняття законів, у яких містяться норми зі стимулювання інноваційної діяльності, їх дія припинялась законами про державний бюджет.

Ефективність фінансових стимулів у масштабах економіки досягається за умови її концентрації у точках економічного зростання. За умов обмеженості фінансових ресурсів держави критерієм вибору економічного суб'єкта для підтримки має бути гарантія її ефективного застосування. Держава використовує фінансові стимули як один з інструментів реалізації пріоритетів економічного розвитку. Для України таким пріоритетом є інноваційна діяльність, що здатна забезпечити нову якість економічного розвитку на основі підвищення науково-технологічного рівня виробничого потенціалу [3, с.362].

Дуже важливим питанням постає при побудові інноваційної політики держави є регулювання інвестицій. Оскільки інвестиції, як фінансовий інструмент залучення капіталу, є домінуючим фактором економічного зростання переважної більшості країн світу. Формування сприятливого інвестиційного середовища, яке ґрунтується, перш за все, на правових засадах та прозорих механізмах взаємодії між всіма учасниками інвестиційного процесу є одним з пріоритетних завдань уряду кожної держави. Тому слід приділити значну увагу дослідженням які проводяться, чи вже проведені в даній сфері.

Аналізуючи праці теоретика економічного лібералізму – Йозефа Шумпертера можна прийти до висновку, що розробки неошумпетеріанського напрямку сформулювали нові вимоги до державної економіки. Цей новий погляд пов'язаний з баченням структури національної економіки як продукту реалізації різних хвиль технологічних укладів [5].

Головною метою державного управління повинна стати підтримка інноваційно-технологічної бази, яка б обумовила ефективні технологічні зміни в країні як фактор довгострокового економічного зростання. Проглядується, що незважаючи на традиційні проблеми в національній економіці, технологічний імператив інвестиційного забезпечення промислового виробництва, особливо його високотехнологічної складової, постійно присутній у прагненнях державної влади. Проте не вистачає системності, методологічного супроводу та науково визначених прогнозів технологічних контурів з урахуванням середньострокових та довготривалих етапів соціально-економічного розвитку країни.

Згідно з кейнсіанською теорією завданням державної влади стає здійснення усвідомленого управління та контролю за тими змінними, що впливають на ефективний попит на споживання інвестицій, саме ці змінні ми отримуємо в результаті класичного економіко-математичного моделювання. В першу чергу зниження відсоткової ставки за банківськими кредитами. [1, с.312]. Та як показують останні події в Україні, основна частина депутатів і чиновників, не довіряють банківській системі, вони тримають гроші переважно в готівці, а не в банках - і переважно в доларах. Це на мою думку зумовлено тим фактом, що з їх боку є побоювання настання моменту пояснень за своє майно, і постійна готовність покинути країну з незаконно нажитим майном. Тому говорити про зниження процентної ставки, коли значна частина коштів банально не функціонує, стає важко. Та все ж успішний перший етап електронного декларування – це хороший сигнал для європейських партнерів, наступні етапи безумовно сприятимуть перспективам розвитку ВВП.

Неможливо заперечити той факт, що ключовим фактором який негативно впливає на економіку країни є інтенсивний перелив капіталу пов'язаний, з одного боку, з вивозом капіталу з країни, що в останні роки сягнули загрозливого для національної безпеки рівня, а з іншого боку, з розширенням присутності іноземного капіталу у вітчизняних банках. Як

показують цифри в період з 1995 по 2010, лише за офіційними даними щорічно виводилось близько 2млрд. дол. [1, с.310] Зараз на дворі 2016 і за даними, що зазначає ГПУ лише відсторонений Верховною Радою президент Віктор Янукович вивіз з країни понад 32 млрд.дол США готівкою.

Висновки. Економічні умови, що існують в Україні, зокрема обмеженість платоспроможного попиту реального сектора економіки на передові технології та інновації, диктують необхідність застосування державою політики, яка допоможе зупинити витік коштів з України, підняття рівня довіри до банківської системи, застосування податкових інструментів для регулювання інноваційних процесів в економіці. Для виправлення складної ситуації цілком очевидним є необхідність визначення реальних впливових чинників за допомогою нових ефективних економіко-математичні моделей, пошуку замовників на Українську продукцію та роботи підприємств галузі, завантаження виробничих потужностей.

Технологічний імператив як основа інноваційної політики сьогодні повинен стати одним із основних принципів стратегії соціально-економічного розвитку економіки України визначати її новітній базис через систему пріоритетів й пронизувати усі положення з використанням результатів технологічного прогнозування.

Література

1. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України: монографія / [Федулова Л.І., Бажал Ю.М., Осецький В.Л. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Д.І. Федулової ; НАН України ; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2011. – 656 с

2. Стан розвитку науки і техніки, результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, трансферу технологій за 2014 рік: Аналітична довідка МОН України Український інститут науково-технічної і економічної інформації. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/Стан%20розвитку%20науки%20і%20техніки%20та%20результативність.pdf>

3. Геєць В.М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: монографія. - У 2 ч. – Ч. 1 / за ред. В.М. Геєця, А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 389 с.

4. Про інноваційну діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

5. Шумпетер Й.А. История экономического анализа / пер. с англ. под ред. В.С. Автономова, в 3-х т. Т. 3. – СПб.: Экономическая школа, 2001. – 688 с.

6. Привітання професора Лотфі А. Заде - Нейро-нечіткі технології моделювання в економіці: науково-аналітичний журнал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nfmte.com/> (дата звернення 01.12.2016 р.). – Назва з екрана.

УДК 351.72

Никифоров А. Є.
д.е.н., доцент, професор кафедри
макроекономіки та державного
управління КНЕУ, ntid@ukr.net
Гавловська В. І.
студентка магістрської програми
„Державне управління
економікою” КНЕУ,
vikagavlovska@gmail.com

**ІНВЕСТИЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА БЕЗПЕКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
КОМПЛЕМЕНТАРНІСТЬ ТА КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ**